

Tar Ferenc

ÁGH EDIT MŰHELYÉBEN.

1988 decemberében jelent meg Morvai Péter Pogányhúsvét című verseskötete, amelyhez Te készítettél illusztrációkat. Ez az első könyv, amit illusztráltál?

- Tulajdonképpen igen. Korábban is jelentek meg rajzaim különböző könyvekben, de

ezek nem tekinthetők illusztrációknak.

- A képek a versektől függetlenül készültek, vagy a versekhez kapcsolódnak?

- Morvai Péterrel nagyon régóta ismerjük egymást, ő is eljárt az Egry Képzőművészeti Körbe,

amelyet Pátzay Mária vezetett. Körülbelül három évvel ezelőtt beszélgettünk vele arról, hogy jó lenne kiadni egy olyan könyvet, amiben az ő versei, és az én rajzaim lennének. Ezek után évekig nem történt semmi. Majd egyszer megjelent nálunk az általa kiválasztott versekkel, amikről úgy gondolta, hogy ezek lennének a könyvben. Elolvastam a verseket, nagyon jónak találtam őket, némelyik mélyen meg is érintett. Úgy éreztem, hogy értem őket, talán én is írhattam volna, ha tudnék verset írni. Ekkor történt, hogy bár három éve nem festettem, rajzoltam semmit sem - és azt hittem, hogy már soha többé nem is fogok - rögtön elkezdtem a versek hatására újra dolgozni, alkotni, (ha mondhatom így). A képek tehát kimondottan a versekhez készültek. A szűkös anyagi keretek miatt azonban csak nyolcat lehetett bemutatni, de ennél én többet készítettem. Eredetileg csak grafikákat kértek, mert csak fekete-fehér képekre volt pénz. Aztán szereztek rá támogatókat, hogy színesben jelenhessenek meg, hiszen ezen a képek csak így érvényesülhetnek.

- Említetted, hogy Pátzay Máriához jártál. Kik hatottak még rád? Van-e családi indíttatás a rajzolásához, a festéshez?

- Jó volt az Egry Körbe járni, amíg ő vezette azt a rajzsakkört. Nagyon jól rajzolt. Lehetett tőle tanulni. A festményei nem érdekelték különösképpen. Nekem nem mondtak semmit. De a rajzai, azok csodálatosak voltak. S hogy kik hatottak rám? Nagyon szeretem az impresszionistákat. Láttam eredetiben a műveket a párizsi Musée d'Orsay-ban. Imádom Csontváryt, Leonardót, Rembrantot, Toulouse-Lautrec-et, és még sorolhatnám. De én egészen más stílusban festek.

A rajztudást nagyon fontosnak tartom. Az igazi nagy festők egytől egyig nagyon-nagyon jól rajzoltak. Ilyen volt például Csontváry is. Aztán már lehet festeni akármit, absztrakttal is, de szélhámoskodni - festékeket felkenni rajztudás nélkül - soha. Arra egy kisgyerek is képes.

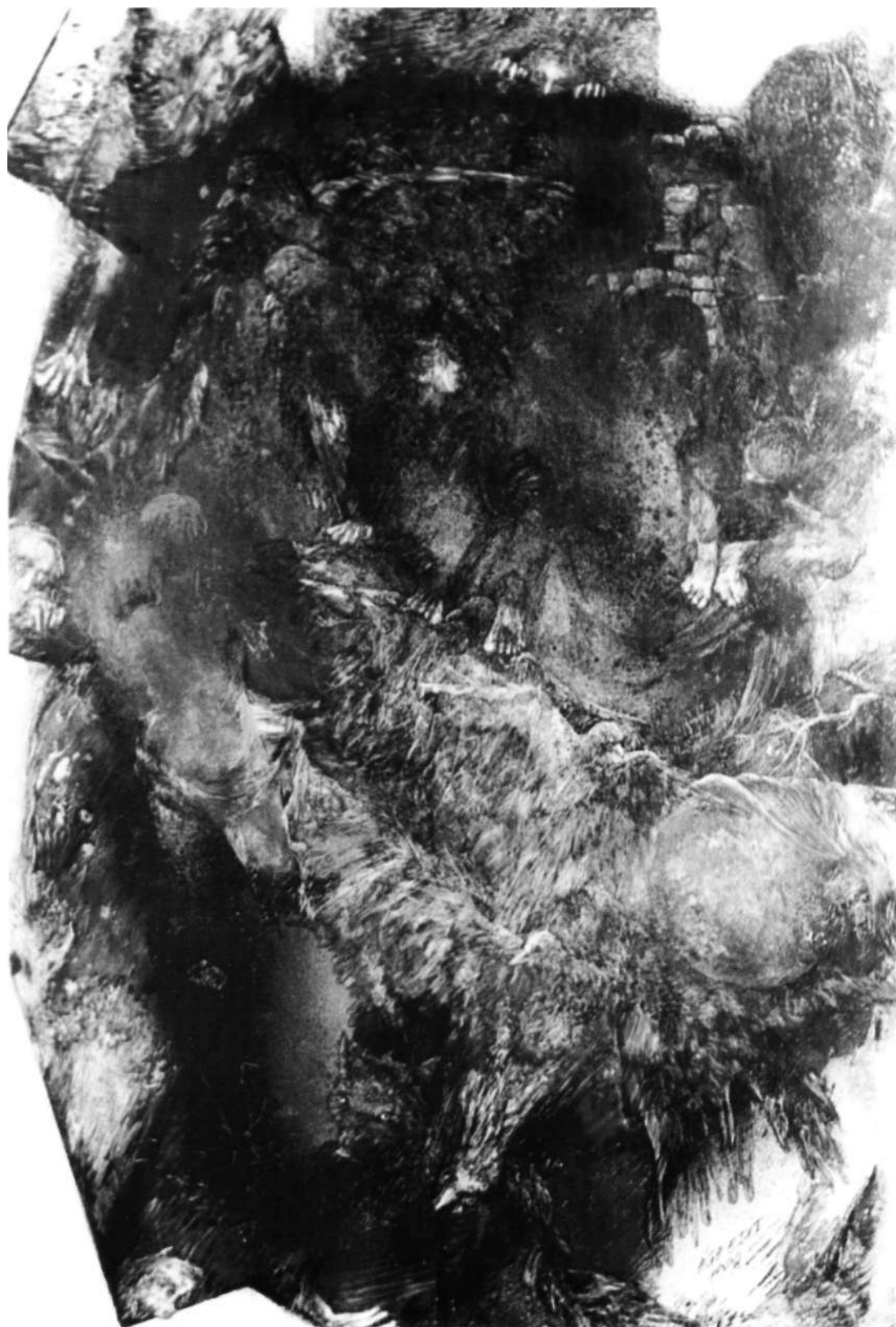
A családom? Egy kis faluban születtem, Balatonedericsen. A szüleim, bár egyszerű emberek voltak, nem parasztok. Apámnak - aki ötven éves volt, amikor én megszülettem - két üzlete is volt a faluban. Szüleim mind a ketten ügyes kezű emberek, akik a kosárfonástól a hímzésig mindent meg tudtak csinálni. Apám még rajzolt a meséihez nekünk, ő tanított meg papírból állatokat hajtogatni. Ezt most ORIGAMI-nak hívják. Már gyermekkorom óta szerettem rajzolni, és a magam által kitalált dolgokat elkészíteni. Aztán tizenhét évesen egyszer csak nagyon jól kezdtem rajzolni. Például portrékat - óra alatt az osztálytársaimat, apámat - mindent, ami nem szaladt el. Azt hittem, hogy mindenki így rajzol, nem tekintettem különösképpen szóra érdekesnek. Rajztanárom sajnos nem volt. György Feri bácsi, a keszthelyi Vajda János Gimnázium rajztanára éppen akkor halt meg, amikor én odakerültem. Lehet, hogy másként alakult volna az életem, ha valaki foglalkozik velem, tanít, biztat, mellém áll. Főleg éjszaka rajzoltam, amikor már mindenki aludt. Persze másnap kiderült, és mindig kikaptam érte. Inkább tanulnom kellett volna helyette. Aztán egy ismerősünk elvitte a rajzaimat Pestre, és megmutatta a Képzőművésze-

Pogány húsvét

Régi szép idők

Családi tűzhely

Találkozás

Halak

ti Főiskolán egy általa ismert tanárnak. Ő írt egy levelet a szüleimnek (még ma is megvan), hogy küldjenek el felvételizni, fel fognak venni, mert tehetségesnek találtak. Persze ebből semmi nem lett. Egyrészt Pest a szüleimnek maga a fertő, a művészpálya pedig nem megélhetési forma volt. Beadtak hát műszaki rajzolónak, ez is rajzolás - mondták ők. Tulajdonképpen én tartottam el a családot, így még anyagi okai is voltak a továbbtanulásomnak. Dolgoztam tehát, és közben huszonhárom évesen férjhez mentem. Jöttek a gyerekek, sorban. Nóra, Márton, Péter. Természetesen ekkor is rajzoltam, esténként, amikor a gyerekeket már elláttam. Később eljártam a rajzszaakkörbe. Nem tanulni, inkább kikapcsolódni és rajzolni. Ott mindig rendelkezésre állt egy modell, akinek az volt a dolga, hogy mozdulatlanul üljön. Pátzay Mária egy idő után azt mondta, hogy nagyon sajnálja, hogy a művészetek helyett az anyaságot választotam (én már nem!), és hogy gyerekeim közül valamelyik biztosan művész lesz majd. Be is igazolódott a jóslata, mert mind a hárman jól rajzoltak, de a középsőt, Marcit felvették a Képzőművészeti Főiskolába. Pár évvel ezelőtt végzett, most jelmez- és díszlettervezőként dolgozik. Fantasztikusan jól rajzolt, ezt csak az ötletei szárnyalják túl.

- *Jelentett-e számodra valamit, hogy a Balaton partján születted, hogy itt élsz?*

- Egy Balaton melletti kis faluban születtem - ez meghatározta egész életemet. Csodálatos gyerekkorom volt. Tíz éves koromig éltünk ott, azután beköltöztünk Keszthelyre. Itt is közel a Balaton és a hegyek, az erdők, ahová hetente többször is kimegyek. Bárhol is vagyok, számomra fontos a tudat, hogy itt van a közelben ez a csodálatos táj. Soha nem szeretnék innen elköltözni, elszakadni. Tájat nem festek, ilyen szempontból nem érdekel. Soha ki nem ülnék tájképet festeni. De az élményeket összegyűjtöm, így megjelennek a képeimen.

- *Sajátos fogalmazásúak a képeid. Miért ilyenek?*

- Miért? Hát milyenek? Kicsit komorak, kicsit sejtelmesek általában ezt mondják róluk. Az álmaimat, a hangulataimat, az érzéseimet tükrözik. A sötét tónusok talán a komor gondolataimnak, depresszióra való hajlamomnak köszönhetőek. Az is igaz, hogy csak „rosszkedvemben” tudok festeni, ha jó a kedvem, akkor egészen mást csinállok - mondjuk ablakot mosok, vagy pulóvert kötök. Miután állandóan rajzoltam, mindent, vagy mindenkit, akit lehetett, így azt hiszem a mesterség már a kezemben van. Tehát, ha festeni kezdek, nem kell hozzá ember, ló, madár vagy táj - az benne van a kezemben, csak hagyni kell, hogy kijöjjön a képből. Nem mindig azt festem, amit akarok - időnként hagynom kell, hogy legyen belőle, ami lenni akar. Egyébként ezek a „festmények” tulajdonképpen rajzok, mert egy vékony kis ecsettel rajzolom őket. Először egy darab ronggyal szétkenem a papíron a festéket, azután jöhet az ecset.

Az első kiállításomra úgy kaptam felkérést, hogy egy pályázatra elküldtem három képemet. Azt hittem, hogy ki fogják dobni, és vihetem haza. Ehelyett megkérdezték, hogy hol bujkáltam eddig, és egyuttal felajánlották, hogy rendeznek nekem egy kiállítást Zalaegerszegen. Azt gondolták, hogy tele van a lakás hasonló képekkel. De nekem csak az a három képem volt, semmi több. Gyorsan elkezdtem dolgozni... Az első kiállításom elég gyengén sikerült. Viszont sorban jöttek a meghívások. Négy év alatt tizennégy önálló kiállításom volt. És még valami, amit soha nem hittem volna, megvásárolták a képeimet. Emiatt most olyan kevés van, hogy nem is tudok a meghívásoknak eleget tenni.

Megkérdezték azt, hogy miért nem kezdtem el már húsz évvel ezelőtt festeni. Egyrészt az időhiány miatt, másrészt a gyerekevelés miatt. Egy anyának elsősorban a családjával kell foglalkoznia, csak ezután törődhet magával, esetleg a karrierjével. A kettő együtt nem megy. Másrészt: huszonévesen az ember nem tudja az életről ugyanazt, amit csak ötven körül lehet megtapasztalni. És ehhez élni kell, gyötörödni, szenvedni, szeretni, gyűlölni, szülni, temetni. Megtapasztalni az életet, élményeket gyűjteni, amit aztán ki lehet adni magunkból, ha van rá indíttatásunk, és van rá formai lehetőség, és valamiféle tudás. Nekem nagyon fontos, hogy ilyen módon ki tudjam adni magamból, vagy ilyen formán el tudjam mondani mindazt, amit érzek, amit gondolok magamról és a világról.

A fiamnak szerencséje volt, mert megértettem a törekvéseit, és örülök, hogy azt csinálja, amit szeret - más pályán csak szenvedne. De nem az én álmaimat valósítja meg, a sajátjait. Fantasztikusan jó ötletei vannak. Büszke vagyok rá. Persze, a másik két gyermekemre is, akik nagyon más vonalon, de szintén azon munkálkodnak, hogy megvalósítsák az álmaikat. A lányom a világot járja, nyelveket tanul, dolgozik és közben egy főiskolára is jár. A másik fiúnk pedig sportol, mint az apja. A férjemnek egyébként rengeteget köszönhetünk, mert mindenben támogatja ezt az eléggé furcsa családot, anyagilag, szellemileg egyaránt. Teljes az életem.